

تشریح 14 موضوع مورد اختلاف کارفرمایان با سازمان تامین اجتماعی

در جلسه کمیته تامین اجتماعی اتاق بازرگانی تبریز که با حضور نمایندگان این اتاق در هیئت های تشخیص مطالبات تامین اجتماعی استان و مشاور تامین اجتماعی اتاق برگزار شد، مهدی امینی، رئیس کمیسیون بانک، مالیات، کار و تامین اجتماعی اتاق بازرگانی تبریز، ضمن تاکید بر پیگیری مسائل تأمین اجتماعی توسط اتاق بازرگانی، به تشریح 14 موضوع مورد اختلاف کارفرمایان با سازمان تامین اجتماعی پرداخت.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز، امینی، در این جلسه اظهار کرد: مسائل موجود در حوزه تامین اجتماعی به ویژه بازرسی دفاتر قانونی و محاسبات حق بیمه توسط این کمیسیون و کمیسیون متناظر در اتاق ایران، بررسی و از طریق اتاق ایران از معاونت حقوقی ریاست جمهوری پیگیری شده است و نتیجه این پیگیری ها منجر به انتشار نامه رسمی سازمان تأمین اجتماعی با مضمون پاسخ به 14 محور اصلی اختلاف میان اتاق بازرگانی و سازمان تأمین اجتماعی شده است.

وی افزود: بررسی 14 محور نامه نشان می دهد که اختلاف های مطرح شده طیفی از مسائل اجرایی و محاسباتی تا موضوعات تفسیری و حقوقی را در بر می گیرد. در بخش اجرایی، تفکیک هزینه های مشمول و غیرمشمول حق بیمه، کیفیت گزارش های بازرسی و امکان اصلاح اشتباهات اهمیت دارد؛ در بخش حقوقی نیز حدود زمانی بازرسی، شرایط استفاده از روش های برآوردی، آثار آرای دیوان عدالت اداری و نسبت قوانین مرتبط، نیازمند بررسی دقیق است.

امینی ادامه داد: از منظر اتاق بازرگانی، مهم ترین مطالبه آن است که مطالبه حق بیمه بر پایه مستندات معتبر، محاسبات شفاف و احراز ماهیت واقعی پرداخت ها انجام شود. در مقابل، سازمان تأمین اجتماعی نیز در چارچوب تکالیف قانونی خود مسئول بررسی اسناد و شناسایی مطالبات بیمه ای است. راهکار عملی برای کاهش اختلاف ها را می توان در تدوین دستورالعمل های روشن، ایجاد رویه های یکسان، الزام به ارائه گزارش های مستدل، تفکیک دقیق اقلام هزینه و تقویت سازوکار اعتراض و اصلاح گزارش ها جست وجو کرد. در نهایت، موضوع اصلی نه نفی اصل بازرسی دفاتر قانونی، بلکه اطمینان از آن است که این فرایند در چارچوب مقررات معتبر، با رعایت حقوق بیمه شدگان و کارفرمایان و بدون ایجاد تعهدات فاقد مبنای قانونی اجرا شود.

رئیس کمیسیون بانک، مالیات، کار و تامین اجتماعی اتاق تبریز افزود: محور اصلی اختلاف در این مجموعه، نحوه اعمال اختیارات سازمان تأمین اجتماعی در کنار ضرورت رعایت مقررات، مستند بودن محاسبات و امکان دفاع مؤثر کارفرمایان است. سازمان بر تکالیف قانونی خود برای بررسی اسناد و وصول حق بیمه تأکید دارد؛ در مقابل، دغدغه قابل طرح از منظر اتاق بازرگانی آن است که این اختیارات نباید به مطالبه مبالغ بدون احراز ماهیت بیمه پذیر، تفسیر موسع مقررات یا ایجاد بدهی های پیش بینی نشده برای بنگاه ها منجر شود.

در این جلسه محتوای پاسخ سازمان تامین اجتماعی به اعتراضات اتاق بازرگانی به شرح زیر بررسی شد:

بازرسی دفاتر قانونی برای بیش از یک سال مالی

نخستین محور نامه به درخواست بازرسی دفاتر قانونی برای بیش از یک سال مالی و نحوه اجرای ضوابط مربوط به این موضوع اختصاص دارد. سازمان تأمین اجتماعی در دفاع از فرایند رسیدگی، بر لزوم رعایت مقررات حاکم بر بازرسی دفاتر و بررسی اسناد و مدارک مالی تأکید می کند. با این حال، موضوع اصلی اختلاف، حدود زمانی مجاز برای رسیدگی و شرایطی است که مطالبه دفاتر مربوط به دوره های متعدد را توجیه می کند. از منظر اتاق بازرگانی، درخواست اسناد مربوط به چند سال مالی می تواند هزینه های اداری و حسابداری شرکت ها را افزایش دهد و پیش بینی پذیری تعهدات بیمه ای را کاهش دهد. بنابراین، ضروری است دامنه زمانی بازرسی، موارد استثنا و مبنای قانونی مطالبه اسناد به صورت شفاف اعلام شود. صرف وجود اختیار بازرسی، به تنهایی به معنای نامحدود بودن دوره رسیدگی نیست.

بازرسی دفاتر شرکت های پیمانکاری و نحوه تشخیص بدهی بیمه ای

دومین محور به بازرسی دفاتر قانونی شرکت های پیمانکاری و نحوه بررسی هزینه ها و قراردادهای ثبت شده در حساب های مالی مربوط است. سازمان تأمین اجتماعی بررسی دفاتر و مدارک مالی را ابزاری برای شناسایی فعالیت ها و تعهدات احتمالی بیمه ای می داند. در مقابل، از منظر اتاق بازرگانی، ثبت هزینه یک قرارداد در دفاتر، به تنهایی اثبات نمی کند که کل مبلغ آن مشمول حق بیمه است. ماهیت قرارداد، نوع خدمت، نحوه اجرای کار، وضعیت نیروی انسانی و وجود یا نبود تعهدات بیمه ای قبلی باید در تشخیص نهایی مؤثر باشند. همچنین لازم است از مطالبه مضاعف حق بیمه بابت یک فعالیت یا پرداخت، در مواردی که مقررات و اسناد چنین امری را تأیید نمی کنند، جلوگیری شود. در نتیجه، اتاق می تواند خواستار آن باشد که مبنای هر مطالبه به صورت موردی، مستند و قابل بازبینی ارائه شود.

مطالبه حق بیمه از محل خرید تجهیزات و هزینه نصب

یکی از محورهای مهم نامه، نحوه برخورد با هزینه خرید تجهیزات و ماشین آلات و مخارج نصب و راه اندازی آن هاست. سازمان تأمین اجتماعی با اشاره به ضرورت بررسی اسناد مالی و مقررات مرتبط با دارایی های ثابت مشهود، بر اهمیت احراز ماهیت واقعی هزینه ها تأکید دارد. مسئله اصلی این است که هزینه خرید تجهیزات، دستمزد نصب و راه اندازی و سایر مخارج پروژه، از نظر ماهیت اقتصادی یکسان نیستند. از دیدگاه اتاق بازرگانی، بهای خرید یک دستگاه یا تجهیزات صنعتی را نمی توان صرفاً به دلیل ثبت در دفاتر یا ارتباط با فعالیت اقتصادی، معادل دستمزد یا هزینه نیروی انسانی تلقی کرد. هزینه نصب نیز باید بر اساس قرارداد، صورت وضعیت و مدارک مربوط بررسی شود. بنابراین، مطالبه حق بیمه باید بر مبنای تفکیک اقلام هزینه و احراز شمول قانونی هر یک صورت گیرد، نه بر اساس تعمیم یک ضابطه به کل مبلغ پرداختی.

نحوه استفاده از کاربرگ شماره ۳ و تشخیص وضعیت کارگاه

چهارمین محور به کاربرد کاربرگ شماره ۳ و نحوه بررسی فعالیت کارگاه ها و شرایط پیمانکاری مربوط است.

در این زمینه، سازمان تأمین اجتماعی بر ضرورت بررسی اسناد فعالیت، وضعیت نیروی انسانی، فاکتورهای صادرشده و واقعیات اقتصادی تأکید می کند. از نگاه سازمان، عنوان قرارداد یا ادعای طرفین به تنهایی برای تعیین وضعیت بیمه ای کافی نیست.

در مقابل، دغدغه اتاق بازرگانی آن است که کاربرگ های بازرسی باید بر اساس معیارهای روشن، یکسان و قابل ارزیابی تکمیل شوند. استفاده از یک سند منفرد یا برداشت غیرمستند از وضعیت کارگاه نباید مبنای ایجاد بدهی قرار گیرد.

ازاین رو، انتشار دستورالعمل مشخص برای تکمیل کاربرگ، تعیین شاخص های ارزیابی و فراهم کردن امکان اعتراض به برداشت های بازرسی می تواند به کاهش اختلاف ها کمک کند.

مطالبه حق بیمه به صورت علی الرأس از بانک ها، مؤسسات آموزشی و اعتباری، بیمارستان ها و فروشگاه های زنجیره ای

یکی از مهم ترین محورهای نامه، نحوه محاسبه حق بیمه بر اساس ضرایب یا برآوردهای کلی در برخی فعالیت های اقتصادی است.

سازمان تأمین اجتماعی بر اختیارات قانونی خود در بررسی اسناد، تشخیص مطالبات و اجرای مقررات بیمه ای تأکید دارد. با این حال، اختلاف اصلی از منظر اتاق بازرگانی به شرایط استفاده از روش های برآوردی و میزان انطباق آن ها با واقعیت فعالیت بنگاه بازمی گردد.

در بنگاه هایی که بخش قابل توجهی از مخارج آن ها مربوط به خرید کالا، تجهیزات، خدمات تخصصی یا سایر هزینه های غیرمزدی است، استفاده از ضرایب کلی بدون تفکیک اقلام می تواند به محاسبه حق بیمه بیش از میزان قابل انتساب به فعالیت بیمه پذیر منجر شود.

ازاین رو، اتاق می تواند بر ضرورت اعلام مبنای قانونی انتخاب ضریب، روش محاسبه، مستندات مورد استفاده و امکان بررسی مجدد مطالبه تأکید کند. البته قانونی بودن یا نبودن استفاده از روش علی الرأس در هر پرونده، به مقررات حاکم و تحقق شرایط مقرر برای اعمال آن بستگی دارد.

مطالبه حق بیمه از هزینه های مأموریت، بارنامه ها، آژانس های مسافرتی و حمل ونقل

ششمین محور به هزینه های مأموریت، خدمات آژانس های مسافرتی و مخارج حمل ونقل مربوط می شود.

این هزینه ها در بسیاری از شرکت ها بخشی از مخارج عادی عملیات اقتصادی هستند. با این حال، نحوه طبقه بندی و تشخیص ماهیت آن ها ممکن است در فرایند بازرسی محل اختلاف قرار گیرد.

سازمان تأمین اجتماعی بر بررسی اسناد و احراز ماهیت پرداخت ها تأکید دارد. از سوی دیگر، از منظر اتاق بازرگانی، باید میان بازپرداخت هزینه واقعی مأموریت و پرداخت هایی که ماهیت مزدی دارند، تفاوت قائل شد.

برای مثال، هزینه بلیت، اقامت یا حمل ونقل که بر اساس مدارک معتبر و در ارتباط با مأموریت شغلی پرداخت شده است، باید از پرداخت نقدی مستمر یا مزایایی که ماهیت متفاوتی دارند، تفکیک شود.

تدوین معیارهای روشن برای شناسایی هزینه های مشمول و غیرمشمول و الزام به بررسی مستندات هر پرداخت، می تواند از اعمال رویه های متفاوت جلوگیری کند.

مطالبه حق بیمه از هزینه های خرید ساختمان و تکمیل پروژه

هفتمین محور به پروژه های ساختمانی، خرید ساختمان نیمه تمام و هزینه های تکمیل، نصب تجهیزات و سایر مخارج مرتبط با دارایی ها اختصاص دارد.

سازمان تأمین اجتماعی بررسی اسناد و مدارک مربوط به پروژه را برای تشخیص ماهیت واقعی هزینه ها ضروری می داند. در مقابل، از منظر اتاق بازرگانی، مخارج خرید ساختمان، خرید مصالح، تهیه تجهیزات، نصب و اجرای عملیات ساختمانی باید به طور جداگانه بررسی شوند.

اگر تمام مخارج یک پروژه بدون تفکیک ماهیت آن ها مبنای مطالبه حق بیمه قرار گیرد، احتمال ایجاد بدهی بیش از میزان قانونی وجود دارد. به همین دلیل، اتاق می تواند خواستار ارائه محاسبات تفصیلی و مشخص شدن سهم هر قلم از مخارج مشمول مطالبه شود.

اصل مهم در این بند آن است که ارتباط یک هزینه با پروژه ساختمانی، به تنهایی برای اثبات مشمول بودن تمام مبلغ آن کافی نیست و تشخیص نهایی باید بر اساس اسناد و مقررات مربوط انجام شود.

نحوه برخورد با پرداخت های مناسبتی و مزایای کارکنان

هشتمین محور به پرداخت های مناسبتی، مزایای غیرنقدی و سایر پرداخت هایی مربوط است که به کارکنان ارائه می شوند.

سازمان تأمین اجتماعی در این زمینه بر بررسی اسناد پرداخت و مقررات مربوط به مزد و مزایای مشمول حق بیمه تأکید دارد. از دیدگاه سازمان، عنوانی که کارفرما برای یک پرداخت انتخاب می کند، به تنهایی وضعیت بیمه ای آن را تعیین نمی کند.

در مقابل، دغدغه اتاق بازرگانی این است که پرداخت های مناسبتی، هدایای سازمانی، مزایای غیرنقدی و بازپرداخت هزینه ها باید بر اساس ماهیت واقعی و ضوابط قانونی مربوط ارزیابی شوند.

همچنین باید میان پرداخت های مستمر و مودی و میان مزایای ناشی از رابطه کار و بازپرداخت هزینه های واقعی تفاوت گذاشت. یکسان بودن مبلغ پرداختی به کارکنان نیز به تنهایی دلیل قطعی بر شمول یا عدم شمول حق بیمه نیست.

بنابراین، تعیین معیارهای روشن و اعلام مبنای قانونی شمول هر نوع پرداخت، از مهم ترین مطالبات قابل طرح در این حوزه است.

بررسی فعالیت کارگاه های دارای تجهیزات و ماشین آلات

نهمین محور به نحوه رسیدگی به کارگاه هایی مربوط است که با تجهیزات و ماشین آلات خود فعالیت می کنند و در قالب قراردادهای پیمانکاری به ارائه کالا یا خدمات می پردازند.

از منظر اتاق بازرگانی، میان پیمانکاری مستقل و قراردادی که موضوع اصلی آن تأمین نیروی انسانی است، تفاوت وجود دارد. در حالت نخست، پیمانکار ممکن است با تجهیزات، تخصص و نیروی انسانی خود، نتیجه مشخصی را به کارفرما تحویل دهد؛ در حالت دوم، ماهیت رابطه ممکن است به تأمین نیروی انسانی نزدیک تر باشد.

سازمان تأمین اجتماعی بر ضرورت بررسی ماهیت واقعی فعالیت و وضعیت نیروی انسانی تأکید دارد. این رویکرد، در صورت اجرای مستند و مودی، می تواند به تشخیص دقیق

تر وضعیت بیمه ای کمک کند.

با این حال، اتاق می تواند خواستار تعیین معیارهای شفاف برای ارزیابی استقلال عملیاتی پیمانکار، مالکیت یا استفاده از تجهیزات، نحوه مدیریت کار و موضوع قرارداد شود تا عنوان پیمانکاری به تنهایی مبنای تصمیم گیری قرار نگیرد.

اصلاح اشتباهات گزارش بازرسی و مسئولیت مؤسسات حسابرسی

دهمین محور به نحوه رسیدگی به اشتباهات احتمالی در گزارش های بازرسی دفاتر قانونی و عملکرد مؤسسات حسابرسی و شعب سازمان مربوط می شود. سازمان تأمین اجتماعی بر اجرای فرایندهای بازرسی و رسیدگی در چارچوب مقررات تأکید دارد. در مقابل، از منظر اتاق بازرگانی، وجود فرایند رسمی رسیدگی کافی نیست و باید امکان اصلاح مؤثر اشتباهات نیز فراهم باشد. خطاهای محاسباتی، ثبت تکراری هزینه ها، انتساب نادرست یک پرداخت یا برداشت اشتباه از مفاد قرارداد، در صورت اصلاح نشدن، می توانند به مطالبه نادرست و تحمیل هزینه های اضافی منجر شوند. بر این اساس، پیشنهاد می شود برای ثبت و بررسی درخواست اصلاح گزارش، مهلت مشخص تعیین شود و مرجع رسیدگی موظف باشد دلایل پذیرش یا رد مدارک را به صورت مستدل اعلام کند. همچنین باید میان اشتباهات محاسباتی و اختلافات ماهوی درباره تفسیر مقررات تفاوت قائل شد.

توجه به مصوبات و توافقات مرتبط با مقررات پیمانکاری

یازدهمین محور به مصوبات و توافقات مرتبط با مقررات پیمانکاری و نحوه اجرای آن ها در فرایندهای بازرسی مربوط است. دغدغه قابل طرح از منظر اتاق بازرگانی این است که مقررات و مصوبات معتبر باید در حدود شمول خود به صورت یکسان اجرا شوند و تفسیرهای متفاوت، موجب رفتار نامتجانس با بنگاه های مشابه نشود. سازمان تأمین اجتماعی بر ضرورت رعایت قوانین، مقررات و بخشنامه های حاکم تأکید دارد. با این حال، در ارزیابی اختلاف باید میان توافقات اجرایی، مصوبات معتبر و مقرراتی که الزام قانونی دارند، تفاوت گذاشت. اتاق برای تقویت موضع خود می تواند مصوبه یا توافق مورد استناد، مرجع تصویب و دامنه اجرای آن را به طور دقیق مشخص کند و از سازمان بخواهد در صورت عدم پذیرش استناد، دلایل حقوقی خود را اعلام کند.

نظارت بر عملکرد مؤسسات حسابرسی و کیفیت گزارش های بازرسی

دوازدهمین محور به ضرورت نظارت بر عملکرد مؤسسات حسابرسی، آموزش و ارزیابی کارشناسان و کنترل کیفیت گزارش های بازرسی دفاتر قانونی مربوط می شود. سازمان تأمین اجتماعی بر تخصصی بودن فرایند بازرسی و ضرورت استفاده از نیروهای متخصص و سازوکارهای نظارتی تأکید دارد. در مقابل، از دیدگاه اتاق بازرگانی، وجود ساختار نظارتی به تنهایی تضمین نمی کند که همه گزارش ها از دقت و کیفیت یکسانی برخوردار باشند. یکی از راهکارهای پیشنهادی، انتشار معیارهای ارزیابی کیفیت گزارش ها و تعیین مسئولیت حرفه ای در قبال اشتباهات است. همچنین می توان سازوکاری برای بررسی مستقل گزارش های مورد اعتراض و ارزیابی میزان اصلاح آن ها پس از ارائه مدارک جدید ایجاد کرد. چنین اقداماتی می تواند هم به ارتقای کیفیت رسیدگی ها کمک کند و هم اعتماد فعالان اقتصادی به فرایند بازرسی را افزایش دهد.

قراردادهای تک نفره و استناد به رأی دیوان عدالت اداری

سیزدهمین محور به قراردادهای تک نفره و نحوه برخورد با آن ها در فرایند مطالبه حق بیمه مربوط است. در این بخش، به رأی شماره ۱۸۱۵ دیوان عدالت اداری نیز اشاره شده است. از منظر اتاق بازرگانی، قراردادهایی که موضوع آن ها انجام کار توسط یک شخص حقیقی است، باید با توجه به ماهیت واقعی فعالیت و حدود شمول مقررات بررسی شوند. تعمیم خودکار ضوابط عمومی پیمانکاری به تمام قراردادهای تک نفره، بدون بررسی شرایط هر مورد، می تواند محل اختلاف باشد. سازمان تأمین اجتماعی نیز باید تکالیف قانونی خود را با رعایت مفاد آرای لازم الاتباع دیوان عدالت اداری اجرا کند. در عین حال، تک نفره بودن قرارداد به تنهایی برای نتیجه گیری قطعی درباره عدم شمول حق بیمه کافی نیست. برای ارزیابی دقیق این بند، لازم است متن کامل رأی شماره ۱۸۱۵، موضوع دعوا، مفاد رأی و مقررات مورد استناد با شرایط قراردادهای مورد اختلاف تطبیق داده شوند. این بررسی مشخص می کند که رأی مزبور دقیقاً چه محدودیتی ایجاد می کند و در چه مواردی قابل استناد است.

نسبت میان قانون تأمین اجتماعی و ماده ۹۲ قانون نظام صنفی

چهاردهمین محور به استناد به ماده ۹۲ قانون نظام صنفی و نحوه ارتباط آن با اختیارات سازمان تأمین اجتماعی مربوط می شود. دغدغه قابل طرح از منظر اتاق بازرگانی این است که در رسیدگی به فعالیت های صنفی، مقررات مرتبط با نظام صنفی نیز در حدود موضوع و شمول خود مورد توجه قرار گیرند. در مقابل، سازمان تأمین اجتماعی بر تکالیف قانونی خود در زمینه بررسی اسناد و وصول حق بیمه تأکید دارد. حل اختلاف در این بخش مستلزم بررسی دقیق قلمرو هر قانون و تعیین این موضوع است که آیا ماده ۹۲ در مورد مشخص، محدودیت یا تکلیف ویژه ای برای سازمان ایجاد می کند یا خیر. از این رو، نتیجه گیری قطعی درباره تعارض دو قانون، بدون بررسی متن رسمی ماده ۹۲ و مقررات مرتبط، امکان پذیر نیست. اتاق می تواند خواستار تبیین رسمی و مستدل نسبت میان این مقررات و نحوه اجرای آن ها در فرایند بازرسی شود. در این جلسه، پس از بحث و مذاکرات، مقرر شد کمیسیون بانک، مالیات، کار و تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی با تشکیل کارگروهی تخصصی و با مشارکت متخصصین حوزه تأمین اجتماعی، اعتراضات و مطالبات فعالان اقتصادی از سازمان تأمین اجتماعی را در هر ۱۴ محور به صورت مستند و کارشناسی بررسی کرده، ضمن ارزیابی حقوقی دفاعیات سازمان و احصای آثار اقتصادی رویه های مورد اعتراض، مواضع رسمی و پیشنهادهای اصلاحی خود را تدوین کند و از با طرح در هیئت رئیسه اتاق تبریز، موضوع را جهت پیگیری به اتاق بازرگانی ایران، ارجاع دهد.

محورهای درخواستی از اتاق ایران شامل این موارد خواهد بود: مکاتبه رسمی با سازمان، مطالبه پاسخ های شفاف و مکتوب، پیگیری اصلاح بخشنامه ها و رویه های مسئله ساز از مراجع ذی صلاح و طرح موضوعات دارای آثار فراگیر در شورای گفت وگویی دولت و بخش خصوصی(برای رفع ابهامات، ایجاد وحدت رویه و صیانت از حقوق قانونی بنگاه ها). جلسات کمیته تامین اجتماعی اتاق بازرگانی تبریز بصورت ماهانه و مستمر با حضور نمایندگان اتاق بازرگانی در هیئت های تشخیص مطالبات تامین اجتماعی استان، برگزار و ضمن بررسی چالش های روز حوزه تامین اجتماعی و مسائل موجود در پرونده ها، با ارائه آموزش آخرین تغییرات مقررات و قوانین در راستای توانمندسازی این نمایندگان، اقدام می شود.